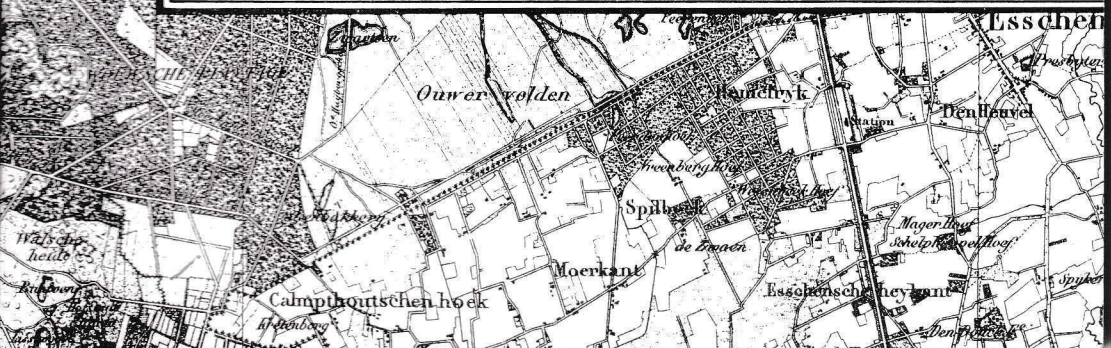

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
WOUW

2-'98

Nogmaals wandelen door Wouwse Plantage

In het tweede nummer van ons tijdschrift van 1997 besteedden wij aandacht aan het dorp Wouwse Plantage. Dat deden we aan de hand van een serie foto's uit het verenigingsarchief. Jan Hellemons uit Deurne, zelf geboren en getogen in Wouwse Plantage, reageerde op de tekst van dat artikel. Aan de hand van zijn opmerkingen en aanvullingen willen we graag nog wat gegevens over Wouwse Plantage kwijt.

Het artikel over Wouwse Plantage begon met een korte inleiding en het ontstaan van het dorp dankzij de inzet van Baron de Caters. Dat het dorp in de eerste jaren langzaam groeide, kwam door het 'gevecht' dat de pastoor moest voeren, stond er te lezen. Jan Hellemons merkt terecht op dat die strijd niet door de pastoor werd gevoerd, maar door Baron de Caters. Die moest in het geweer komen tegen het bisdom Breda en de pastoors van Wouw en Huijbergen. De pastoor werd pas benoemd toen definitief tot de oprichting van een parochie was besloten.

In datzelfde stukje gaven we aan wie de eerste neringdoenden in het dorp waren. Zo was er bakker Adriaan van Hooydonk die in 1877 vergunning vroeg voor een broodoven. De winkel van Adriaan van Hooydonk stond op de plaats waar later Johan de Jong een kruidenierswinkel had, zo vult Jan Hellemons aan.

De bakkerij van P. Raaymakers stond op de hoek van de Plantagebaan en de Kerkstraat, op de plaats waar later zijn kleinzoon Janus Raaymakers zijn bakkerij en supermarkt had. Op die plaats is nog altijd de enige winkel van Wouwse Plantage gevestigd.

„Het is onmogelijk dat er in 1919 door J. van Meel (moet zijn Louis van Meel) een vergunning voor een elektromotor werd aangevraagd, omdat er in die tijd op heel de Pin nog geen elektriciteit te bekennen was. Louis van Meel had zijn timmerij naast de smid in het pand waar later de familie de Valk woonde. Hij had wel een motor in zijn werkplaats. Ik weet nog dat we als kind vol bewondering keken naar de in onze kindertijd ge-

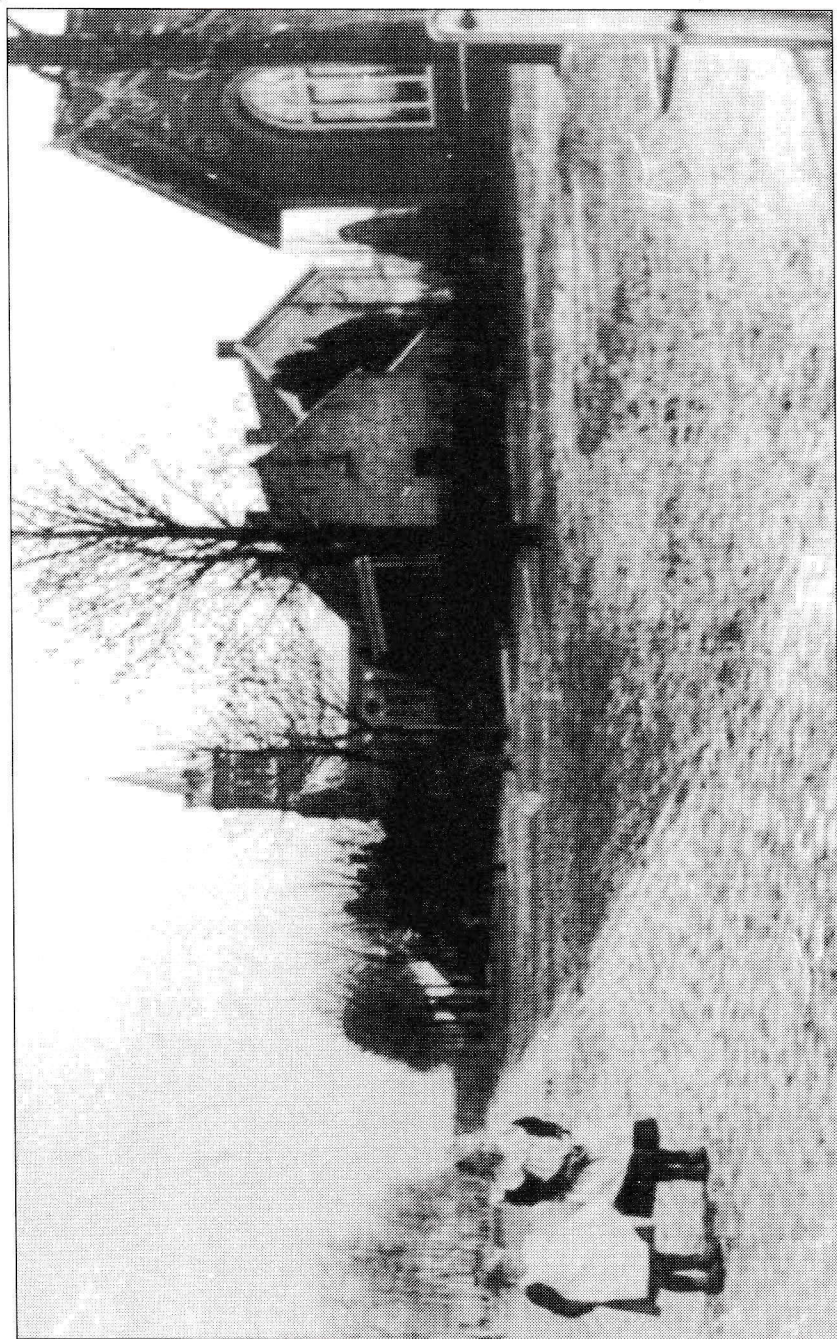
weldige drijfriemen die door zijn werkplaats liepen. Elektriciteit is op Pindorp pas verschenen in de jaren '36-'37. Er was wel een aggregaat voor de verlichting van kerk en pastorie, maar in ieder geval pas na 1928", schrijft Jan Hellemons. Ondanks die opmerking blijft het zo dat in het gemeentearchief een aanvraag zit van J.A. van Meel uit Wouwse Plantage, Wijk B.152, sectie H.1059 voor een hinderwetvergunning voor een elektromotor. De aanvraag en de toestemming dateren uit 1919 en 1920. Hoewel we de vergunningen niet bestudeerd hebben, zal het wel zo zijn dat het (diesel- of petroleum)motoren waren om de machines in de werkplaats aan te drijven.

Naam

„Zowel van mijn vader als van mijn grootvader heb ik altijd gehoord dat de naam van het dorp te maken had met de zogenaamde 'mastpinnen'. Toen bij ons thuis in de dertiger jaren in de woonkamer een planken vloer werd gelegd, kwamen bij het uitgraven van de grond de restanten van de mastpinnen nog voor de dag. Het huis was, zonder fundering, zomaar op de gele bosgrond gebouwd.

Overigens heeft de naam 'Pindorp' voor het bisdom nooit bestaan. Het was de parochie 'Wouwse Plantage' en alle kerkelijke benoemingen gebeurden voor de Wouwse Plantage.

De naam Pindorp werd pas echt officieel toen begin de jaren dertig de Wouwse Plantage werd aangesloten op het telefoonnet. Er moest toen een hulppostkantoor komen, want alle telefoonverbindingen werden nog handmatig tot stand gebracht. Dit postkantoor kwam in de schoenmakerij van Toon Bals en hij werd de hulppostmeester. Er kwam een poststempel met de naam Pindorp erop waarmee de brieven die daar binnenkwamen werden afgestempeld en de naam Pindorp kwam in het telefoonboek en het heeft inderdaad heel wat moeite gekost om dat te veranderen", merkt Jan op. (zie ook het artikel over het telefoonboek uit 1942 elders in dit nummer).

Het dorp Wouwse Plantage in het begin van deze eeuw. Uiterst rechts het tegenwoordige koffiehuis D'Ouwe Schuur. (Fotocollectie De Vierschaer-Wouw).

Rustig

In 1946 had Jan Hellemons Wouwse Plantage al verlaten, maar in zijn jonge jaren was het dorp inderdaad vrij rustig. Samen met zijn vrienden probeerde hij daar af en toe wel wat verandering in aan te brengen, maar door de toenmalige sociale controle werden alle uitpattingen, hoe klein ook, in de kiem gesmoord. De pastoor, de bovenmeester en enkele ongehuwde dames hadden een zodanige invloed dat er weinig werd geduld.

Toen Jan naar de bewaarschool ging, zag die er nog net zo uit als de school in 1915. De helft van het gebouwtje was in gebruik als bewaarschool, de andere helft diende als 'armenhuysje'. In die tijd woonde er Louis Neelen die getrouwd was met Jaan Sebrechts. Hij werkte bij Hectors in de Heistraat en hij was volgens Jan Hellemons niet rijker of armer dan een heleboel andere mensen op de Pin. Later bouwde Louis Neelen een huis een beetje voor 'Het Hoekske' en volgens Jan zou de familie daar nog wonen. In zijn tijd waren Marie en Netje Goderie de kleuterleiders. Netje trouwde later met Janus van Loenhout (De Koster).

Dorpshuis

„Waar de naam 'dorpshuis' vandaan komt, weet ik niet. Door de bewoners van de Wouwse Plantage is hij nooit gebruikt. Wij kenden het gebouw alleen als 'jeugdhuis'. Juist direct na de oplevering hebben we veel plezier van het jeugdhuis gehad. Er kwam een jongensvereniging 'De Jonge Wacht' onder leiding van bovenmeester Coremans en meester Verrest, later opgevolgd door Toon van Oers. Er kwam een jeugdvereniging voor de meisjes onder leiding van juffrouw Hectors en juffrouw Coremans. Met plezier denk ik terug aan de tijd van 'De Jonge Wacht'. Twee keer per jaar was er een toneelvoorstelling. De ene keer hadden de jongens het grote stuk en de meisjes kleine blijspelletjes, de tweede keer was het juist andersom. Natuurlijk strikt gescheiden. Er lag altijd een behoorlijke pauze tussen de stukken, want wij mochten pas achter het toneel komen als alle meisjes vertrokken waren.

Toen het jeugdhuis in beslag genomen werd door de militairen zijn we toch gewoon doorgedaan in de school. Tijdens de bezetting waren alle

4

jeugdverenigingen verboden. De weinige spullen die we hadden, zoals figuurzaagmaterialen, diverse spelen, voetballen en een tafeltennisspel, werden in beslag genomen en opgehaald door een paar leden van 'De Jeugdstorm' uit Bergen op Zoom. Er was ook een uniformverbod, maar omdat de shirts van 'De Jonge Wacht' van een zeer goede kwaliteit waren, werden die door ons gewoon door de week gedragen. Het gevolg was dat, toen we een keer een jonge N.S.B.-er uit Wouw tegenkwamen, we het bevel kregen om de epauletten er af te knippen. Ik was razend toen ons moeder dat ook nog deed: „voor den diejen” zoals ik kwaad opmerkte. Maar moeder nam toch liever geen risico”, schrijft Jan Hellemons.

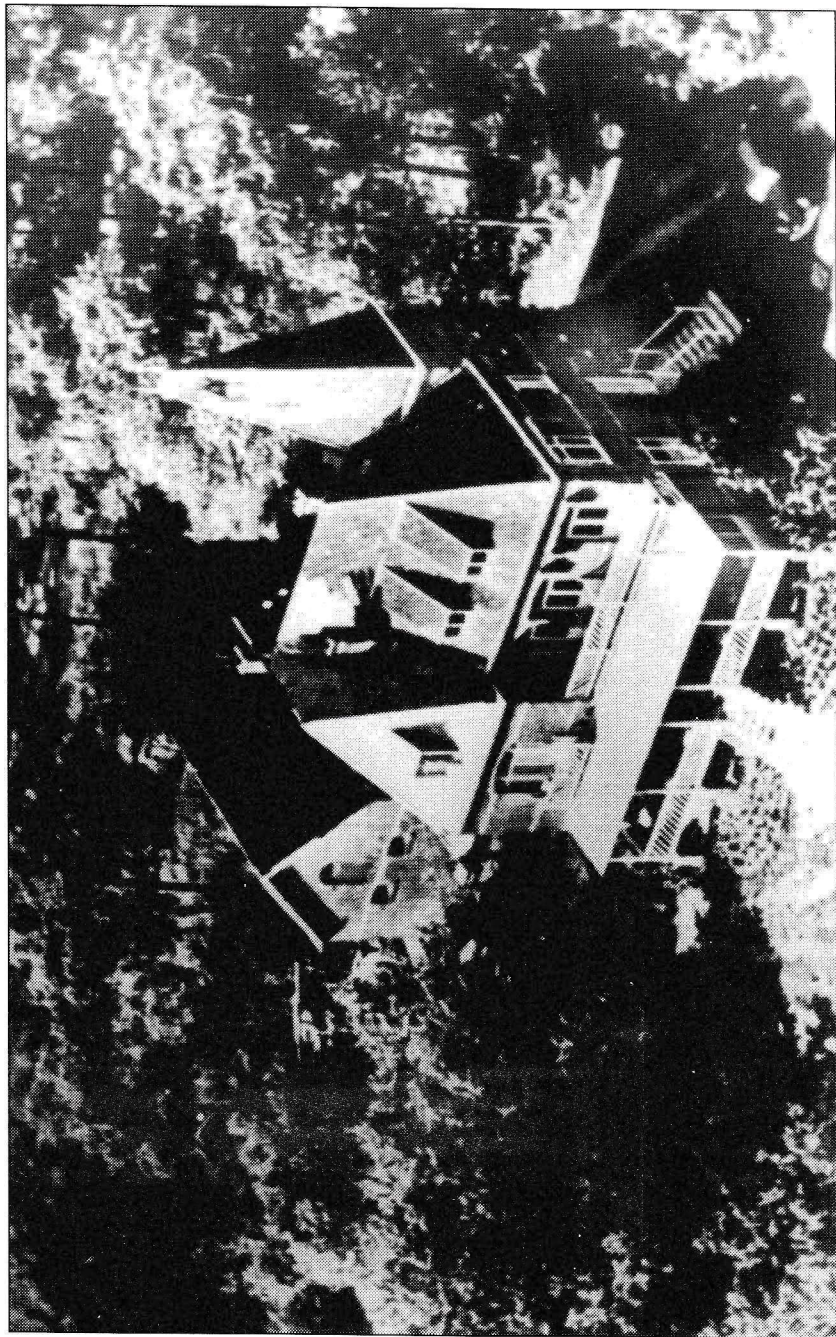
Toen de bevrijding kwam, kon het Jeugdhuis niet onmiddellijk weer in gebruik genomen worden door de verenigingen. De kerk lag op dat moment voor een groot gedeelte in puin en de zaal van het Jeugdhuis werd ingericht als noodkerk. Pas toen de firma Koot een muur had gemetseld tussen het ingestorte deel van de kerk en het voorste stuk dat nog overeind stond, kwam het Jeugdhuis echt vrij. Ondertussen had de verkennerij wel gebruik gemaakt van het bestuurskamertje, maar nu kreeg de jeugdvereniging ook weer de beschikking over de rest van het gebouw.

Activiteiten

Van wie kun je beter iets horen over de activiteiten die in een dorp hebben plaatsgevonden dan van iemand die dat aan den lijve heeft onderhouden. Vandaar dat we over dit onderdeel Jan Hellemons zelf aan het woord laten:

„De Heilige Familie schijnt maar heel kort bestaan te hebben. Volgens de bewering van de mensen, omdat de pastoor dan ook na het lof nog thuis moest blijven. Of dit de echte reden is geweest, weet ik ook niet.

De 'Vereniging van de wekelijkse Kruisweg' legde de verplichting op om iedere vrijdagmorgen in de kerk te zijn, waar na de mis, dan een kruisweg werd gehouden langs de veertien kruiswegstaties. De pastoor ging op de preekstoel staan en wij, misdienaars, moesten met kruis en twee lantaarntjes de kruiswegstaties aflopen. Die vereniging was dus alleen

Een luchtfoto van het hotel in de bocht van de Plantagebaan in Wouwse Plantage. Eerst was het hotel Goense, later werd het hotel Dekkers. (Fotocollectie: De Vierschaer-Wouw).

4

maar geschikt voor mensen die tijd hadden om door de week naar de kerk te gaan.

Naast de harmonie en de schutterijen waren er aan het eind van de jaren twintig ook standsverenigingen. De Jonge Boerenstand en de 'RK Werkliedenvereniging' onder de bezielende leiding van Arjaan de Bakker, de latere wethouder. Pastoor Loonen was geen vriend van deze vereniging. Zij waren niet tevreden met de hun toekomende plaats in de maatschappij."

Volgens Jan Hellemons zou het Wit Gele Kruis nooit onderdak gehad hebben in het zogenaamde 'armenhuisje'. Heel in het begin zaten de zusters in een voorkamer bij Merijn van Tilburg (de Mulder). Daarna verhuisden ze naar de voorkamer van Toon Bals en daar hebben ze in zijn herinnering heel lang gezeten. Pas toen het Jeugdhuis werd gebouwd, samen met de nieuwe bewaarschool, kwam er meer ruimte voor het 'Wit Gele Kruis'.

Jan besluit met de opmerking: „Het is een heel artikel geworden. Ik hoop dat jullie er iets aan hebben. Het stuk over de Wouwse Plantage is dan wel geschreven, maar wellicht kunnen jullie in de toekomst toch nog gebruik maken van enkele gegevens." Bij deze hebben we dat gedaan en wij hopen dat de lezer net zo geïnteresseerd deze aanvulling heeft gelezen als de redactie.

Wouw, 10 augustus 1998

René Hermans

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.

